

## POSTANOWIENIE

19 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Grela

SSN Krzysztof Wesołowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 19 września 2024 r. w Warszawie  
skargi o wznowienie postępowania D. P. i P. P.  
na postanowienia Sądu Najwyższego w Warszawie  
z 14 września 2023 r., II CSKP 390/23,  
w sprawie ze skargi D. P. i P. P.  
o wznowienie postępowania  
w sprawie z wniosku A. P.  
z udziałem D. P. i P. P.  
o stwierdzenie nabycia spadku po B. P.,

**1. odrzuca skargę,**

**2. zasądza od D. P. i P. P. na rzecz A. P. kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania.**

Jacek Grela

Beata Janiszewska

Krzysztof Wesołowski

[SOP]

## UZASADNIENIE

Postanowieniem z 14 września 2023 r., wydanym w sprawie II CSKP 390/23 na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni A.P., Sąd Najwyższy uchylił postanowienie Sądu Okręgowego w Kielcach, oddalające apelację skarżącej w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku prowadzonej z udziałem D.P. i P.P.,

i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji. W toku postępowania przed Sądem Najwyższym uczestnicy, poinformowani uprzednio o składzie tego Sądu w trybie przewidzianym przez art. 29 § 8 zd. 3 u.S.N., nie składali wniosków o wyłączenie sędziego; nie skorzystali również z możliwości złożenia wniosku, o którym mowa w art. 29 § 6 u.S.N.

Następnie uczestnicy wnieśli o wznowienie postępowania kasacyjnego, w którym zostało wydane wskazane wyżej postanowienie Sądu Najwyższego. Podnieśli przy tym, że „skarżone postanowienie zapadło w warunkach nieważności postępowania, gdyż zostało wydane przez osoby powołane do pełnienia urzędu sędziego Sadu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądowniczej, ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o zmianie ustawy o KRS oraz niektórych innych ustaw / Dz.U z 2018 roku poz.3 /, a zatem sąd był nienależycie obsadzony, co w konsekwencji prowadzi do nieważności postępowania w oparciu o art.399 par.2 kpc w związku z art. 401 pkt 1 kpc przy przyjęciu, że istnieje wadliwość / niezgodność z Konstytucją RP / sposobu wyboru sędziów Sądu Najwyższego, orzeczona przez połączone składy Sądu Najwyższego” (pisownia oryginalna, s. 1-2 skargi).

W uzasadnieniu skargi o wznowienie postępowania uczestnicy rozwinęły zacytowane stanowisko, odwołując się do uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20. W ich ocenie okoliczności towarzyszące powołaniu członków składu orzekającego w Sądzie Najwyższym powodowały bowiem, że skład Sądu był nienależycie obsadzony, co skutkowało nieważnością postępowania zainicjowanego skargą kasacyjną.

W odpowiedzi na skargę wnioskodawczyni wniosła o jej odrzucenie oraz o zasądzenie od uczestników kosztów postępowania. Podniosła przy tym, że skarga uczestników jest niedopuszczalna, gdyż wniesiono ją mimo braku prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie. Wskazała również, że o niedopuszczalności skargi świadczy także to, iż uczestnicy powołali się na art. 399 § 2 k.p.c., który nie ma zastosowania w sprawie, gdyż powołana przez

uczestników przyczyna wznowienia unormowana jest w art. 401 pkt 1 k.p.c., a nie w art. 401<sup>1</sup> k.p.c.

**Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

Skarga podlegała odrzuceniu jako niedopuszczalna.

Wstępnie należy wskazać, że wnioskodawczyni trafnie podnosi, iż uczestnicy bezpodstawnie powołują się na art. 399 § 2 k.p.c. Nawet z ich stanowiska nie wynika bowiem, by w sprawie zachodziła przyczyna wznowienia postępowania unormowana w art. 401<sup>1</sup> k.p.c. Stan taki nie zachodzi również obiektywnie – w żadnym judykacie Trybunału Konstytucyjnego nie orzeczono o niezgodności aktu normatywnego, na podstawie którego wydano zaskarżone postanowienie, z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą. Należy mniemać, że uczestnicy sięgają do art. 399 § 2 k.p.c., gdyż postępowanie, o którego wznowienie wnoszą, zostało zakończone postanowieniem. Nie dostrzegają przy tym, że zasada wznowiania tylko postępowań zakończonych prawomocnym wyrokiem (art. 399 § 1 k.p.c.), od której wyjątek stanowi art. 399 § 2 k.p.c., dotyczy postępowań procesowych, a nie nieprocesowego trybu postępowania. Tezę o zaistnieniu tego nieporozumienia potwierdza także fakt pominięcia art. 524 § 1 k.p.c., który mógłby ewentualnie znajdować zastosowanie w sprawie, jak również niewskazanie na art. 13 § 2 k.p.c., który umożliwiałby stosowanie (w określonych zakresie) przepisów o postępowaniu procesowym w niniejszej sprawie.

O konieczności odrzucenia skargi o wznowienie postępowania decyduje jednak nie tyle niedoskonałość formalna wywiedzionej w sprawie skargi, lecz to, że skarga ta jest oczywiście niedopuszczalna. Z art. 524 § 1 *in principio* k.p.c. wynika, że uczestnik postępowania może żądać wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym postanowieniem orzekającym co do istoty sprawy. Jest to zasada analogiczna do tej wynikającej – na gruncie procesu – z art. 399 § 1 k.p.c. Tymczasem sprawa niniejsza nie została zakończona postanowieniem co do istoty sprawy, lecz postanowieniem kasatoryjnym: o uchyleniu zaskarżonego postanowienia oraz przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania. Od zaskarżonego orzeczenia Sądu Najwyższego nie przysługuje zatem skarga

o wznowienie postępowania, gdyż po wydaniu tego orzeczenia sprawa pozostawała w toku, jako skierowana do ponownego rozpoznania przez Sąd drugiej instancji. Zaskarżone obecnie postanowienie Sądu Najwyższego było wprawdzie formalnie prawomocne (nie przysługiwał od niego środek zaskarżenia), lecz nie cechowało się prawomocnością materialną. Stanowisko to jest oczywiste w świetle przytoczonych wyżej przepisów, a pogląd odmienny prowadziłby do niemożliwych do zaakceptowania skutków (zob. postanowienia SN z 8 października 2020 r., IV CO 189/20, 21 stycznia 2022 r., III CO 37/22, oraz z 21 grudnia 2023 r., I CSK 194/23).

Niezależnie od powyższego skarga uczestników jest niedopuszczalna również z uwagi na treść art. 401 pkt 1 *in fine* w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Zgodnie z przytoczonym unormowaniem przesłanką dopuszczalności wznowienia z powodu nieważności postępowania z uwagi na nieprawidłową obsadę sądu jest to, by strona przed uprawomocnieniem się wyroku nie mogła domagać się wyłączenia sędziego. Postawienie takiego wymagania stanowi rozwinięcie ogólniejszej powinności dokonywania czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, wymaganiem lojalności procesowej i w zgodzie z zasadą *vigilantibus iura scripta sunt* (zob. postanowienie SN z 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22).

Tymczasem uczestników poinformowano o składzie rozpoznającym ich sprawę w Sądzie Najwyższym przed wyznaczeniem rozprawy, co nie spotkało się z reakcją w postaci wniosku o wyłączenie sędziów lub wniosku, o którym mowa w art. 29 § 6 u.S.N. Skarżący nie podnoszą przy tym, by okoliczności, na które się powołują, stały się im znane dopiero po zakończeniu postępowania; przeciwnie, ich argumentacja odnosi się do uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, którą wydano przeszło trzy lata przed zaskarżonym obecnie postanowieniem. Skarżący nie wyjaśnili (a tym bardziej: nie usprawiedliwili) również faktu niezłożenia wniosków z art. 49 § 1 k.p.c. lub art. 29 § 6 u.S.N., przy czym należy przypomnieć, że, stosownie do art. 29 § 4 u.S.N., okoliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogłyby stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności. Dopuszczalność badania

spełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego lub sędziego delegowanego do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym wymogów niezawisłości i bezstronności dotyczy tylko okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, jeżeli w okolicznościach danej sprawy może to doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości lub bezstronności, mającego wpływ na wynik sprawy z uwzględnieniem okoliczności dotyczących uprawnionego oraz charakteru sprawy (art. 29 § 5 u.S.N.).

W orzecznictwie zauważono już, że podnoszenie wątpliwości co do okoliczności związanych ze składem sądu dopiero po zakończeniu postępowania (judykatem niekorzystnym dla danej strony czy uczestnika) świadczy o tym, że skarżący, żądając wznowienia postępowania kasacyjnego, zmierzają nie tyle do ukształtowania składu orzekającego Sądu Najwyższego w sposób odpowiadający ich zdaniem standardom konstytucyjnym i międzynarodowym, lecz do stworzenia sobie po raz drugi możliwości oceny podstaw kasacyjnych przez inny skład Sądu Najwyższego (zob. postanowienie SN z 21 stycznia 2022 r., III CO 6/22). Działanie takie nie może korzystać z ochrony. Nadto skarżący, pomijając środek unormowany w art. 26 § 6 u.S.N., dążą do przeprowadzenia obecnie oceny zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, tymczasem działanie takie jest wykluczone na gruncie art. 26 § 3 u.S.N., który stanowi, że niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości (zob. postanowienie SN z 20 września 2023 r., I CSK 5220/22, i przywołane tam orzecznictwo).

O kosztach rozstrzygnięto, mając na względzie sprzeczne interesy stron (art. 520 § 2 zd. 1 k.p.c.), ich wysokość ustalając na podstawie § 6 pkt 2 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Wobec powyższego, na podstawie art. 410 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji postanowienia.

Na mocy art. 330 § 1 k.p.c. stwierdzam

niemożność podpisania uzasadnienia  
postanowienia przez sędziego SN Jacka Grełę  
z powodu długotrwałej nieobecności

Beata Janiszewska

Beata Janiszewska

Krzysztof Wesołowski

[J.T.]

[ał]